

Izbija vsak dan razen nedelj in praznikov. Based daily except Sundays and Holidays.

Uredniški in upravljalni prostori: 2637 S. Lawndale av. Office of publication: 2637 So. Lawndale ave. Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XIII. Chicago, Ill., sobota, 14. februarja (Feb. 14) 1920. STEV.—NUMBER 38. Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, as file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Wilson je posegel v železniško krizo.

Predsednik je dal železničarjem nov pravni načrt, ki po njegovem mnenju "bazira na pravičnosti".

ZBOROVANJE ZADRUŽNIKOV V CHICAGU.

UJELEŽBA OD STRANI FARMARJEV IN DELAVCEV JE VELIKA.

Kongres ima rešiti vama vprašanja v korist konzumentov in producentov.

Chicago, Ill. — Kongres zadržnikov je pričel, katerega ni so posetili le delavci in farmarji, ampak tudi zastopniki strokovno organiziranega delavstva; na kongresa so zastopane železniške bratovščine in organizacije, broječe 2.250.000 članov in imajo \$42.000.000 premoženja.

Chicago, Ill. — Kongres zadržnikov je pričel, katerega ni so posetili le delavci in farmarji, ampak tudi zastopniki strokovno organiziranega delavstva; na kongresa so zastopane železniške bratovščine in organizacije, broječe 2.250.000 članov in imajo \$42.000.000 premoženja.

Chicago, Ill. — Kongres zadržnikov je pričel, katerega ni so posetili le delavci in farmarji, ampak tudi zastopniki strokovno organiziranega delavstva; na kongresa so zastopane železniške bratovščine in organizacije, broječe 2.250.000 članov in imajo \$42.000.000 premoženja.

Kongres ima namen izdelati program, da stopijo vsa združna podjetja v medsebojno zvezo, se osnuje centralna združna banka s potrebnimi filijalkami in se izdela združna in produktivna organizacija od pike, da bo lahko konkurirala privatnim interesom z uspehom.

Na zborovanju je govoril Sidney Hillman, predsednik krojaške organizacije. Na kongresu je izustil pomembne besede, da se je obleka podražila od 30 do 40 odstotkov, odkar je vlada naznanila, da bo skušala znižati ceno produktov. Iz teh besed je jasno spoznati, da se morajo delavci in farmarji organizirati gospodarsko v produktivnih in konzumnih združenjih, da si sami pomagajo. Zanimiva je tudi izjava O. C. Teaska, polpredsednika organizacije železniških prožnih delavcev, ki je naznanil, da je njegova organizacija ustanovila že pet združnih tovarn in da so se podzeli koraki, da bodo izdelano blago direktno izmenjavali s farmarji.

FINANCE ZDRUŽENIH DRŽAV SO UGDNE.

REŠITE EVROPO S TRGOVINO. PRAVI HOUTON.

Doig Združenih držav se krči.

Washington, D. C. — Finančni tajnik Houston je izrekel upanje, da se Evropa izmota iz denarne zadrege, v katero je zašla. Mr. Houston meni, da je Evropa prešla od Zdrženih držav okoli štiri milijarde dolarjev, odkar je bilo podpisano premirje. Tolmačil je, da je bila ta vsota izdana na isti način kakor je v prejšnjih šestih Evropo pomagala Ameriki, če se je nahajala v depresiji.

Washington, D. C., 13. feb. — Kljub hujšanju v velebizniškem časopisju se niso pogajanja med zasebnimi in železniškimi upravami razbila. Privatni interesi bi radi videli, da pride do splošne železniške stavke, da bi lahko potem, v svojem časopisju kričali po izjemnih zakonih in državnem pravdniku. Hujšajoča pisava v teh listih ni dosegla svojega cilja in vse kaže, da se bo spor izravnal ugodno s pogajanj. Novena stvar ne bi bila privatni interesom zdaj tako všeč kot stavka železničarjev, kar so povedali jasno kot beli dan veliki in kričavi napisi v velebizniškem časopisju, da izbruhne splošna stavka železničarjev. Ta želja se jim ni izpolnila, kajti voditelji železničarjev tudi niso bili slepi, da bi iz teh znamenj ne spoznali, da privatni interesi hočejo stavko železničarjev za vsako ceno, da lahko iz nje kujejo kapital zase.

Zdaj je spor pred predsednikom in predsednik zdaj študira vzroke, radi katerih je železniški upravitelj Hines odločil za zdaj povišanje mezde, obenem pa priporoča, da naj železničarji potrpe, da se gospodarske razmere na železnicah zboljšajo, ko bodo vrneme privatnim interesom, ker je v novih postavah določeno, da se uvažujejo tudi želje železničarjev.

Predsednik bo še danes sprejel odhod železničarjev, ki obstoji iz treh zastopnikov železničarjev. Zastopniki bodo priporočili, da dobe zagotovilo, da vlada objavi, da podzame takoj resne korake za znižanje cen živilskih potrebščin, kajti če se ne znižajo cene, so prisiljeni zahtevati povišanje mezde. Zastopniki, ki bodo govorili v imenu dveh milijonov železničarjev, bodo dalje priporočili, da se kongresu priporoči, da sprejme kmalu predloge, ki določajo, koliko časa smejo produkti ležati v hladnih shrambah, in da morajo biti na vsakem blagu zapisani produktivni troški.

Detroit, Mich. — Odborniki bratovščine železniških prožnih delavcev so izjavili, da bodo uvaževali vsako pravično propozicijo, ki pride od predsednika Združenih držav. Ta izjava je mraz sprejme kmalu predloge, ki določajo, koliko časa smejo produkti ležati v hladnih shrambah, in da morajo biti na vsakem blagu zapisani produktivni troški.

FRANCIJA GROZI NEMČIJI S BLOKADO, AKO NE POŠLJE PREMAGA.

Pariz, 13. febr. — Francoska vlada je v posebni noti zagrozila Nemčiji, da uvede proti njej blokado 1. marca, ako nemška vlada do tega časa ne pošlje premoga. Vlada pravi, da je Nemčija že zdaj dolžna Franciji pol milijona ton premoga.

ANOLEŠKI DELAVCI ZAHTEVAJO REVIZIJO MNOVNE POGODBE.

Predlog za revizijo je bil kajpada poražen v parlamentu.

SPOR MED ANGLIJO IN FRANCIJO ZARADI NEMŠKIH ZLOČINCEV.

London, 13. febr. — William James Thorne, delavski poslanec iz West Hama, je večerj ostro kritiziral versajsko mirovno pogodbo. Končno je predlagal, da se pogodba revidira toda njegov predlog je bil poražen z 254 glasovi proti 60.

London, 13. febr. — William James Thorne, delavski poslanec iz West Hama, je večerj ostro kritiziral versajsko mirovno pogodbo. Končno je predlagal, da se pogodba revidira toda njegov predlog je bil poražen z 254 glasovi proti 60.

SMRT KOLČAKA IN NJEGOVEGA MINISTRA URADNO POTRJEJANA.

London, 13. febr. — Novica, da je bil admiral Kolčak, glavar vsruske vlade v Sibiriji, ustreljen, je zdaj uradno potrjena. Kolčak in njegov ministrski predsednik Pěpeljev sta bila ustreljena v Irkutsku dne 7. februarja ob peti uri zjutraj.

GENERALNA STAVKA V ANGLIJI V 6. TEDNIH.

Rudarji v boju za socializiranje klub temu, da je parlament odklonil njihove zahteve.

London, 13. feb. — Angleški rudarji ne odnehajo od boja za nacionaliziranje rudnikov, čeprav je parlament v sredo zavrgel njihov predlog in je Lloyd George imenoval njihovo zahtevo sovjetizem. Prvi korak rudarjev bo, da skličejo izredni kongres strokovnih uni, ki se morda snide v enem mesecu. Na kongresu se bo razpravljalo o generalni stavki za izvedbo socializiranja, ali pa da se izdijo nove splošne volitve in izvoli nov parlament, v katerem bodo imeli delavci večino. Najbrž se zgodi, da pridejo prej nove volitve, kot pa generalni štrajk.

STAVKA JE USTAVILA IZDAJO ŠTIRIH LISTOV.

New Haven, Conn. — Taka so proročanja izjavili štirje dnevniki, ki so zastavkali tiskarski delavci. Dnevnik "Register" je prihodil na prvi strani vest, da so lastniki štirih listov, suspendirali izdajo listov, ker so tiskarski delavci zastavkali. Tri strani "Register" so bile bele, ker ni bilo nikogar, ki bi postavil potrebno gradivo za napolnitev treh strani. Delavci ne bodo prav nič pogrešali teh listov, ker niso še nikdar nastopili za njih interes. Nekateri delavski voditelji pravijo, da je zdaj čas, da delavci prišče izdajo svojega dnevnika.

FRANCOŠKO-JUGOSLOVANSKA ALIJANCA?

Paris — "Temps" poroča, da so vesti iz Rima, ki jih spravil med svet italijanski list "Ideo Nazionale", da je med Francijo in Jugoslavijo sklenjena vojna alijanca, absolutno neresnične.

DRUGO KOKOŠJE JAJCE.

Hammond, Ind. — Herbert Wheaton, sodni pisar, je kupil v oktobru pet in dvajset kokoši čiste pasmi, da mu ležejo jajca. Do zdaj je potrebil sto trinajst dolarjev za piko in kokoši so mu znesle prvo jajce. Ko je jajce izpil pri zajtrku, je dejal, da ni še nikdar v svojem življenju toliko plačal za zajtrk.

PAINE POSTANE TAJNIK ZA NOTRANJE ZADEVE.

Washington, D. C. — John Barton Paine iz Chicaga nasledi Lanna, tajnika za notranje zadeve, ki je podal ostavko in zapusti svoje mesto s prvim marcem. Predsednik plovbenega odbora pa postane bivši senator John Franklin Shafarich iz Denverja, Colo., ki zavzame Painovo mesto.

ZEJNI TATOVJI SO OBISKALI VINSKO KLET.

Hempstead, N. Y. — Neznani tatovi so ulomili v klet Lionel Barrymora in odnesli iz nje vino do zadnje kaplje.

KOTEL NA KUHANJE ŽOANJA ZAPLENJEN.

Chicago, Ill. — V klavniškem okraju so zvezni uradniki na domu Steva Gavriča zaplenili kotel za kuhanje žganja. Pri njem so našli petnajst galon žganja in sod namočenih rožin. Gavrič se bo moral zagovarjati na obtožbo, da je prelomil 18. ustavni amendent.

PREDSEDNIK MOGOČE PREDSEDUJE PRIHODNJI KABINETNI SEJI.

Washington, D. C. — Na prihodnji kabinetni seji bo najbrž predsednik sam predsedoval. Vsi, ki se nahajajo v predsedniškovi okolici, pravijo, da se predsedniku zdaj hitro vrača zdravje.

MAETERLINCK V CHICAGU.

Chicago, Ill. — Maurice Maeterlinck, znameniti belgijski pesnik in dramatik, je bil 13. t. m. gost raznih literarnih in umetniških društev v Chicagu.

ZLOČINEC OPROŠČEN, KER JE POMAGAL PRI VOLILNIH SLEPARIJAH.

Grand Rapids, Mich. — W. H. Keigham, bivši alderman in župan v Flintu, Mich., je kot državna priča proti senatorju Newberryju izpovedal, da je bil oproščen kazni, na katero je bil obsojen zaradi napada in ropan, ko je pomagal agitirati za Newberryja pri senatorskih primarnih volitvah v avgustu 1918.

OBRAVNAVA PROTI NEW-BERRYJU.

MeKeighan je nastopil kot priča proti Newberryju, ki je obtožen, da je bil izvoljen senatorjem s korupcijo, v četrtek in je dejal, da mu je Richard R. Fletcher zamislil, da bo vrhovno sodišče zavrglo obsodbo, ki je bila izrečena nad njim, ako bo pomagal v volilni kampanji. Fletcher je bil takrat konisar v državnem delavskem departmentu in danes je tudi on med obtoženci, ki so sleparji pri senatorskih volitvah v Michiganu.

DRUGO KOKOŠJE JAJCE.

Hammond, Ind. — Herbert Wheaton, sodni pisar, je kupil v oktobru pet in dvajset kokoši čiste pasmi, da mu ležejo jajca. Do zdaj je potrebil sto trinajst dolarjev za piko in kokoši so mu znesle prvo jajce. Ko je jajce izpil pri zajtrku, je dejal, da ni še nikdar v svojem življenju toliko plačal za zajtrk.

PAINE POSTANE TAJNIK ZA NOTRANJE ZADEVE.

Washington, D. C. — John Barton Paine iz Chicaga nasledi Lanna, tajnika za notranje zadeve, ki je podal ostavko in zapusti svoje mesto s prvim marcem. Predsednik plovbenega odbora pa postane bivši senator John Franklin Shafarich iz Denverja, Colo., ki zavzame Painovo mesto.

ZEJNI TATOVJI SO OBISKALI VINSKO KLET.

Hempstead, N. Y. — Neznani tatovi so ulomili v klet Lionel Barrymora in odnesli iz nje vino do zadnje kaplje.

KOTEL NA KUHANJE ŽOANJA ZAPLENJEN.

Chicago, Ill. — V klavniškem okraju so zvezni uradniki na domu Steva Gavriča zaplenili kotel za kuhanje žganja. Pri njem so našli petnajst galon žganja in sod namočenih rožin. Gavrič se bo moral zagovarjati na obtožbo, da je prelomil 18. ustavni amendent.

PREDSEDNIK MOGOČE PREDSEDUJE PRIHODNJI KABINETNI SEJI.

Washington, D. C. — Na prihodnji kabinetni seji bo najbrž predsednik sam predsedoval. Vsi, ki se nahajajo v predsedniškovi okolici, pravijo, da se predsedniku zdaj hitro vrača zdravje.

MAETERLINCK V CHICAGU.

Chicago, Ill. — Maurice Maeterlinck, znameniti belgijski pesnik in dramatik, je bil 13. t. m. gost raznih literarnih in umetniških društev v Chicagu.

MEŠKE LADJE BODO PRO DANE KLJUB PROTESTU.

Washington, D. C. — Payne, načelnik brodogovnega odbora, je izjavil v petek, da bodo bivši nemški parniki prodani dražnji kljub protestom, ki jih prejema vlada od vseh strani Payne zanika, da je prodaja ladij "tajna sfera." Parniki bodo prodani na javni dražnji onemu, ki največ ponudi. Vseh parnikov je trideset.

NESREČA NA ŽELEZNIŠKEM KRIZIŠČU.

Louisville, Ky. — Na železniškem križišču Louisville & Nashville železnice je osobni vlak udaril v voz ulične železnice, ki je bil natlačen s pasažirji. Ranjenih je bilo trideset oseb, med njimi je devet oseb zadobilo prav težke in resne poškodbe.

VREME.

Chicago in okolice: V nedeljo deloma oblačno in mrzlo. Serenozapadni vetrovi. Stanje temperature v zadnjih 24 urah: najvišja 29, najnižja 20. Solski vzhod ob 6.04, zahod ob 5.22.

(Dalje na 2. strani.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vratajo.

Narednina: Zedinjene države (izven Chicago) in Canada \$5.00 na leto...

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenian National Benefit Society.

Owned by the Slovenian National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year...

Datum v obhajenju n. pr. (Januarja 31.20) poleg valnega imena in naslova...

GRDO OBREKOVANJE AMERIŠKIH DELAVCEV V INTERESU PRIVATNIH INTERESOV.

Neka angleška tvrdka je naznanila, da ustavi izdelovanje glasovirjev, ker ne more dobiti več delavcev...

Tako šmokavzar pisarenje je najnesramnejše obrekovanje ameriških delavcev, kajti znano je vsemu svetu...

Veliki biznis bi zdaj najprvo rad znižal mezde, da napravi lep dobiček, kaj se je to zgodilo, ko je izbruhnila svetovna vojna...

To je cilj modrovanja velebizniškega šmokavzarja, ki pretaka krokodilove solze, da delavci koljejo gosi...

Podjetniška histeričnost je prejela klofuto... Mestni svet v Youngstownu, O., je izdelal načrt, ki bi bil mogoče v mestu v nekdanji caristični Rusiji ali v črnozloti državi...

Mestni svet je namreč sprejel odredbo, da se mora vsak shod naznaniti policiji in vprašati je treba tudi za oblastveno dovoljenje...

Tem besedam je še dodal, da se tujezemci ne morejo poameričaniti s takimi postavami, ki odpravljajo amerikanizem...

DOPISI.

Newark, O. — Delavske razmere v tujakinski naselbini se ne bi bile predašle, ako bi ne bilo take draginje...

Moon Run, Pa. — Tudi tukaj delamo že nekaj tednov s polovično paro. Izgovor premoških baronov je, da primanjkujejo železniški vozovi...

Draginja je neznošna in vedno večja. Ne vem, kaj še pride. V tujakinski naselbini imamo tudi jedrušno prodajalno...

Pueblo, Colo. — V delu spet nastaja bolezen "influenca", ki se ne ozira na stan ali premoženje, ampak ima svoje število med bogatimi in berači...

V Leadville, Colo. je umrl 14. januarja t. l. rojak Joe Mohar. Podlegel je pljučnici, na kateri je bolehal že nekaj dni...

Razredno-zavedni delavci so izgubili v umirlem bratu dobrega bojovníka za delavske pravice. Tako legala k večnemu počitku delavski voditelj...

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Popravek: V večerajnji številki "Prosvete" v naslovu 5. in 6. kolone je čitati: "Slovenščina in hrvaški klerikali kujejo veliko zaroto proti narodu..."

S pota v Kalifornijo.

Joško Oven. (Nadaljevanje.)

Ves dan vozi vlak skozi puščavo. Nikdar nisem verjel, da se kaj takega vidi na potu. Kako so potovali prvi pionirji leta 1848—1849?

Proti večeru se bližamo San Bernardinu. Prvo, kar opazi človek, je vedno več zelenja. Kakot izginja in na njegovo mesto pride visoka prerijska trava...

Znoči se. Zlati grančni nasadi izginejo. Vlak vozi v dolino. Ob osmih zvečer smo v Los Angelesu.

Mesec dni sem že v Kaliforniji. Prehodil sem že Sierras Viste, ogledal si milijonsko mesto Pasadena, bil sem v krasnem obzornem mestu Santa Monica in v mnogih krajinih krajevih...

Zgodovina Kalifornije je romantična, kakor je dežela sama. Od tihga časa, ko se je Rodriguez Cabrillo izkrcal leta 1542 v Montereyem zalivu...

Najinteresantnejši izlet iz Los Angelesa je na Mont Lowe, na katerem se nahaja eden največjih observatorijev, ki je gotovo dni odprt publiki.

Inozemstvo.

Jugoslavija bo šekala s osirom na jadransko vprašanje. Belgrad, 11. febr. — (Iz poročila Konst. Browna čikaški "Daily News") — V tujakinskih političnih krogih menijo, da bo jugoslovanska vlada vzdržala svoje stališče glede na jadransko vprašanje...

Čehi in Poljaki v krvavem spopadu. London. — Zadnje nedeljo so Poljaki vprizorili demonstracije proti Čehom v Orlovi. Češke oblasti so intervenirale naker je prišlo do boja...

Vsi obtoženi Nemci pridejo pred nemško sodišče. Berlin. — Nemški Justični minister Schiffer je izjavil v petek, da bodo vsi generali, princ in drugi obtoženi na zavezniški listi postavljeni pred sodišče v Nemčiji in kaznovani...

Poljaka je imenovala mirovne delegacije. Varšava, 13. febr. — Uradno se poroča, da je vlada imenovala delegacijo, ki analizira mirovne pogoje, sovjetske Rusije in sestavi protipogoje...

Velika trojica se bavi s turškimi vprašanjem. London, 13. febr. — Svet ministrskih predsednikov in poslancev je danes vzel v pretres mirovno pogodbo s Turčijo.

Danska smaga v Šlezvigu. Kopenhagen. — Končni izid plebiscita v severnem Šlezvigu je: 75,023 glasov za Dansko in 25,087 za Nemčijo.

Denikinov parnik s beguni utonil. Carigrad. — Iz Varne javljajo, da je zadnji teden utonil na Črnem morju ruski parnik "Car Peter Veliki", na katerem je bilo 700 begunov iz Sebastopola in Odese.

Na Jamajki grozi nova stavka. Kingston, Jamaika. — Vladni telegrafski uslužbenci so obvestili pošto oblast, da zastavkajo v enem tednu, ako ne dobe povišanja plače.

Nemci izpraznili gornjo Šlezijo. Berlin. — Nemške čete so izpraznile gornjo Šlezijo, kjer se že te dni vrši plebiscit.

Boj za splošno volilno pravico na Japonskem. Tokio. — V prihodnjem zasedanju parlamenta, ki se odpravi konec februarja, se začne vroč boj za splošno volilno pravico.

Perzija.

Za časa njegove odsotnosti se je uprla njegova telesna straža, kateri so uspevali ruski častniki, narodnemu svetu in narodni straži ter napadli poslaniko zbornico ter jo bombardirali. Vseled tega je šah izdal dekret, s katerim je razpustil narodni svet in poveril poveljstvo mesta armadnim poveljnikom...

Novi šah je takoj razpisal nove volitve, ki so se vršile v istem mesecu in prvo zasedanje narodnega sveta se je vršilo 15. novembra 1909.

Za časa svetovne vojne se Perzija takorekoc ni udeležila vojne, toda bila je invadirana od vseh strani. Ruske armade so vdrle v Perzijo in okupirale Teheran, od zapada so vdrle turške čete in od juga in vzhoda pa angleške čete...

ZBOROVANJE ZADRUŽNIKOV JE PRICKLO.

(Nadaljevanje s 1. strani.) Med glavnimi govorniki je bil Glenn M. Plumb, ki je izdelal načrt za nacionalizacijo ameriških železnic in drugih industrij. Govoril je o narodnem dolgu in kako je treba razdeliti odplačilo tega dolga...

